

Un expedient al general Prim

Vicenç Villato

Una de les no gaire nombroses victòries militars de l'exèrcit espanyol en els últims tres segles en una guerra fora de les seves fronteres va ser la presa de Tetuan l'any 1860. Durant uns quants segles, l'exèrcit espanyol ha estat més especialitzat, per dir-ho així, en les guerres civils que en les exteriors. Potser per això, aquella campanya d'Àfrica va provocar un enorme entusiasme popular i van convertir el general Joan Prim, de Reus, en un heroi celebradíssim, també i especialment a Catalunya.

En la presa de Tetuan, en la campanya del 1860, dirigida per Joan Prim, hi va tenir un pes molt gran el cos de Voluntaris Catalans que havia desembarcat a l'Àfrica la vigília mateix del combat, a començament del mes de febrer. Ho explica molt bé Pere Anguera, en la seva magnífica biografia de Prim. El gen-

El general Prim sí que va arengar les tropes en català.

DOMÈNEC UMBERT

“Un govern progressista i socialista expedientaria el general reusenc, liberal i progressista, per fer servir la seva llengua per parlar amb els seus. I això, en nom de l'homogeneïtat”

eral reusenc, quan va saber que arribaven els quatre-cents soldats catalans del cos de voluntaris, amb la barretina i tota pesca, els va anar a rebre, per fer-los una arenga militar els animés al combat. El general Prim, expliquen les cròniques, els va fer l'arenga íntegrament en català –com a Anguera, l'única llengua que la majoria dels voluntaris se com a pròpia i entenia sense dificultat– i, per dir-ho així, ar continguts catalans. Els va parlar dels almogàvers, de les glòries de Catalunya i de la corona d'Aragó, de les invencibles armes catalanes d'altre temps. Es veu que la cosa va fer gran efecte, perquè el paper dels voluntaris catalans en tot campanya va ser ben destacadíssim i reconegut per tothor

Doncs bé, aquest episodi que forma part de les –com d no gaire nombroses– glòries militars de l'exèrcit espanyol dern en guerres exteriors, avui no seria possible. Per molt coses, és clar. Però una és perquè al general Prim li ha caigut una escalfada d'orelles per arengar les seves tropes català. Aquest mes de gener, segons expliquen els diaris, Ministeri de Defensa espanyol va comunicar per escrit al de l'Estat Major de la Defensa que els militars hauran de servir el castellà i només el castellà en tots els actes d'activitats i relacions de servei, perquè “la utilització d'un idioma és un instrument d'insubstituïble valor per al funcionament homogeni, uniforme i unívoc de les unitats”. Subratllo tres adjectius: homogeni, uniforme i unívoc. Tres adjectius deuen sonar a música celestial a qui els ha posat.

Per tant, avui cauria al general Prim un expedient disciplinari per fer allò que fa cent cinquanta anys li va comportar la gran glòria. Un govern progressista i socialista expedientaria el general reusenc, liberal i progressista, per fer servir la seva llengua per parlar amb els seus. I això, és clar, en nom de l'homogeneïtat i de la uniformitat. A molts lectors, segurament poc militaristes i poc amants de les arengues, ja els estarà que es facin només en castellà. No m'hi fico. No ho jutjo d'aquesta perspectiva. Però l'evolució de les coses em sembla significativa. I els adjectius, també. L'argument del Ministeri de Defensa és en part cert: s'ha explicat sovint que les grans derrotes de l'exèrcit belga en campanyes colonials van produir perquè els soldats flamencs no entenien ni una paraula de les ordres en francès dels seus oficials valons. Però aquí estem parlant d'una altra cosa. Estem parlant que hi ha una llengua de l'estat i que tota la resta és soroll. I que a l'exèrcit i a la vida, del que es tracta és de fer que les coses siguin homogènies, uniformes i unívocues, per anar bé. Encara que calgui fer un expedient al general Prim, per la seva victòria militar més esclatant.

En temes com la consideració de la llengua, la posada en marxa de la diferència, la possibilitat d'un estatut polític decisiu per a català, hi ha dies que tens la sensació que no has avançat en molts anys. Ni tan sols amb els governs espanyols d'esquerres, suportats per majories on participen amb entusiasme les esquerres catalanes i amb la consideració general de “govern amic”. Aquests són els dies optimistes. N'hi ha d'altres que tens la sensació que anem endarrere, com els crancs.